

Nytt frå Faggruppe for allmenntmedisin, UiB

Kjære kollega**i vestlandsk
allmennpraksis!**

Den nye akuttmedisinforskrifta har no vore gjeldande i snart eit år, og det er tid for å summere opp nokre av erfaringane så langt.

Det er ikkje tvil om at dei nye nasjonale legevaktnummerna 116117 har vore ein suksess, men dei fleste innringerane bruker framleis dei gamle lokale legevaktnummerna. Legevaktene har fått med seg at utrykningsplikta er skjerpa, og vi høyrer om positive endringar når det gjeld mottak av alarmer frå AMK og fleire uniformerte legevakttilsette og legevaktbilar.

Kompetansen til sjølvstendig legevakt er skjerpa, med ei overgangstid på 3 år. Vi får tilbakemeldingar frå mange legevakter som allereie nærmar seg full dekning av vaktkompetente legar. Det er eit mål at berre turnuslegane skal måtte ha bakvakt. Det betyr også mykje for den totale vaktbelastninga for dei faste og vaktkompetente legane, at så få vaktlegar som mogeleg treng bakvakt.

Nokre legevaktstrikter med få innbyggjarar og lange avstandar har generelt eit rekrutteringsproblem når det gjeld fastlegar, og dette kan forsterke seg dersom vaktordningane vert prega av hyppigare vakt. Sjølv om interkommunale ordningar og større legevakter med to legar på vakt løyser mykje i nokre distrikt, vil det vere andre der løysingane må finnast lokalt og i små fagfelleskap.

Da er det desto viktigare å tenke nytt omkring vaktordningar for fastlegane. Fastløn på legevakt er støtta av både Akuttutvalet og Nklm. Alle vaktimar på tenestepan, «Nordsjøturnus» og skiftordningar som liknar på ambulansen sine, kan vere aktuelle løysingar også i allmennpraksis.

Steinar Hunskaar
steinar.hunskar@uib.no

**Hørt om offentlig
sektor ph.d.?**

Virksomheter i offentlig sektor kan gjennom en ordning fra Forskningsrådet søke om å få støtte for en ansatt som ønsker å ta en doktorgrad. Doktorgradsarbeidet skal være relevant for virksomheten,

og skal gjennomføres på tre eller fire år.

Det er den offentlige virksomheten som er søker og mottaker av midler, og arbeidsgiver for kandidaten. Prosjektet skal utvikles i samarbeid med universitetet, som skal bidra med et faglig miljø og veiledning. Kandidaten skal tilbringe minst ett år ved universitetet og minst ett år i virksomheten, og jobbe 100 % med doktorgraden gjennom tre år, eller minst 75 % med doktorgraden gjennom fire år. Forskningsrådet kan dekke inntil 50% av totalkostnaden, resten skal dekkes av arbeidsgiver.

Ordningen bør kunne passe for samfunnsmedisinere og fastlønte leger i kommunene eller i statlige organer. Ta gjerne kontakt med Forskningsgruppe for allmenntmedisin om du har ideer for denne typen prosjekt.

**Guri Rørtveit ny
instituttstyrar**

Guri Rørtveit, professor i allmenntmedisin og leiar ved Allmenntmedisinsk forskningsenhet Bergen er tilsett som ny instituttstyrar ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin (IGS) for ein 4-årsperiode frå 1 januar 2016. Instituttet er organsert i faggrupper for undervisningsfaga, som allmenntmedisin, og 16 ulike forskingsgrupper. Faggruppe for allmenntmedisin (ALFA) og forskingsgruppe for allmenntmedisin (ALFO) er mellom dei største ved instituttet. Instituttet har om lag 200 tilsette i om lag 100 årsverk, og eit budsjett på 130 millionar kroner.

**Nklm: Ti år i
legevaktens tjeneste**

Høsten 2015 var det ti år siden oppstarten av Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin (Nklm). Nå er det utgitt et festskrift, Ti år i legevaktens tjeneste, som på 85 sider gir et historisk tilbakeblikk på viktige hendelser for Nklm i årene 2005-2015.

Det som startet med en god idé om å opprette et senter for legevaktmedisin i Bergen i 2001, har siden utviklet seg til å bli et stort nasjonalt kompetansesenter. Nklm bistår Helsedirektoratet og Helse- og omsorgsdepartementet med

viktige innspill i faglig utvikling på legevaktfeltet, og får samtidig være et rådgivende organ til de mange legevaktene rundt omkring i Norges land. Nklm har stor aktivitet innen forskning, og i å utvikle kurs for leger og andre legevaktarbeidere.

Heftet kan enten leses på nettsiden legevaktmedisin.no, eller bestilles på e-post legevaktmedisin@uni.no.

**Ph.d.: Familier med
Huntington's sykdom**

Merete Røthing disputerte 12.2 2016 for ph.d.-graden ved UiB med avhandlingen: Towards improved partnerships between health professionals and family caregivers in Huntington's disease: a qualitative study.

Huntington's sykdom er en arvelig og sjelden neurologisk sykdom. Røthing har intervjuet pårørende med omsorgsoppgaver i familier med sykdommen. Pårørenderollen formes ved at familiemedlemmers funksjon og ansvar gradvis endres og påvirker det enkelte familiemedlems daglige liv og forholdet mellom familiemedlemmene. Opplevelser av tap og krevende atferdsendringer gjør familier sårbare for splittelse og sosial isolasjon. Pårørende opplever mangel på kunnskap hos helsepersonell og koordinerte helsetjenester og sosial støtte. Det er viktig at helsepersonell i en tidlig fase etablerer et partnerskap med pårørende.

Merete Røthing (f. 1958) er sykepleier med spesialisering innen psykiatri og rehabilitering og har mastergrad i helsefag. Avhandlingen utgår fra Forskningsgruppe for allmenntmedisin med professor Kirsti Malterud som veileder.

**E-læringskurs for
fastlegar og legevakt**

Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin (Nklm) skal i 2016 på oppdrag for Helsedirektoratet utarbeide flere nye undervisningsopplegg.

Det skal lagast eit e-læringskurs om vald i nære relasjonar berekna for fastlegar. Nklm skal også lage to nettkurs med bakgrunn i nye krav i akuttmedisinforskriften, med tema akuttmedisin samt vold og overgrep.

Nytt frå Faggruppe for allmenmedisin, UiB

Kjære kollega**i vestlandsk****allmennpraksis!**

Helseidrettoratet har sendt på høyring eit forslag om ein ny medisinsk spesialitet knytt til akuttmottaka i sjukehus.

Spesialiteten har fått namnet Akutt- og mottaksmedisin, og målet med ei ny spesialistgruppe er at pasientane i større grad blir rett og raskt diagnostisert og eventuelt ferdigbehandla i akuttmottaket, eller får eit betre og meir effektivt forlaup inne i sjukehuset.

Det har vore stor diskusjon om opprettinga av den nye spesialiteten. Fastlegane og legevaktlegane er dei viktigaste «brukarane» av akuttmottaka, i form av akutte innleggingar til sjukehus. Men berre i liten grad har primærlegane sine synspunkt vore ein del av debatten. Vi er sjølv sagt interessert i best mogeleg kompetanse i front i akuttmottaket, og at pasientane raskt får tilgang til den diagnostikk og behandling som er naudsynt i det enkelte tilfelle.

Det synes som om mange av ideane til spesialiteten er henta frå den anglo-amerikanske modellen med *emergency physicians*. Men dette er system som i stor grad bygger på usortert og uprioritert direkte tilstrøyming av pasientar til sjukehus. Det vert difor litt merkeleg å lese at ein tenker seg at desse legane kanskje bør ha kompetanse i pediatri, gynekologi, ØNH og augesjukdommar i tillegg til indremedisin og kirurgi.

Norske primærlegar er godt kompetente i mange fagområde. Treng vi hjelp frå sjukehuset, så ønskjer vi det stort sett på overlegenivå frå ei konkret spesialavdeling, som vi sjølve er i stand til å identifisere.

Steinar Hunskaar
steinar.hunskar@uib.no

Sabine Ruths ny leiar av AFE Bergen

Guri Rørtveit har vore leiar ved Allmenmedisinsk forskningsenhet Bergen sidan starten. Ho er no tilsett som ny instituttstyrar ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin (IGS).

Sabine Ruths er tilsett som ny leiar av AFE. Ho har vore ved AFE sidan starten, er spesialist i

allmenmedisin og professor i eldremedisin ved forskningsgruppe for allmenmedisin.

Allmenmedisinsk hus i Kalfarveien 31

Dei allmenmedisinske og samfunnsmedisinske fagmiljøa ved UiB er samla i Kalfarveien 31 gjennom Institutt for global helse og samfunnsmedisin (IGS).

Folkehelseinstituttet har hatt fleire einingar i hovudbygget, mellom anna Fødselsregisteret, Dødsårsaksregisteret og Hjerteregisteret. Dei skal i sommar flytte til nye lokale i Bergen sentrum, og i den forbindelse vert det lagt ein ny arealplan som betyr at dei allmenmedisinske miljøa får disponere heile Paviljongen, bygget nedanfor hovudbygget.

Utanom Forskningsgruppe for allmenmedisin (ALFO), skal no resten av Paviljongen disponerast av forskningsselskapet Uni Research Helse til Allmenmedisinsk forskningsenhet Bergen og Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin.

Det vert også arbeid for at legeförening sitt Senter for kvalitet i legekontor (SKIL) skal flytte til Kalfarveien 31.

Digital eksamen i allmenmedisin

I april 2016 ble skriftlig eksamen i allmenmedisin for første gang arrangert som digital eksamen. Eksamen er som før i slutten av 11. (nest siste) semester, der halvparten trekkes til en klinisk eksamen i form av en allmenmedisinsk konsultasjon, og den andre halvparten får skriftlige oppgaver.

Digital skoleeksamen ved UiB er organisert slik at studenten tar med seg egen datamaskin til eksamen. UiB bruker Inspera Assessment som teknisk løsning. Inspera er en nettlesebasert tjeneste som støtter gjennomføring av skoleeksamen, og samtidig de faglige og administrative prosessene rundt eksamen, med retting og karaktergivning. Studenten tar med bærbar datamaskin på eksamensdagen, og logger seg på en sikker nettlese som er installert på forhånd. Dette er en enkel nettlese som stenger tilgang til ressurser ellers på datamaskinen og på nett under eksamen. Det brukes et

passord som studenten får opplyst av eksamensvakten like før eksamen starter.

Digital eksamen betyr også at man lettere kan bruke flervalgsoppgaver, som retter seg selv i systemet. Det kan også enkelt legges inn bilder og diagrammer som knyttes til oppgavene. Denne første digitale eksamen i allmenmedisin besto av ca. 50 flervalgsoppgaver (multiple choice) og tre mer tradisjonelle kliniske oppgaver.

Forskningsgruppe for allmenmedisin 2015

Forskningsgruppen for allmenmedisin (ALFO) ble dannet våren 2010 etter en omorganisering av tidligere Seksjon for allmenmedisin. Leder er professor Bjørn Bjorvatn. Årsrapporten for 2015 viser et aktivt år for allmenmedisinsk forskning i Bergen.

ALFO inkluderer per 31.12.2015 i alt 20 vitenskapelig ansatte i ulike stillingsprosenter med til sammen 8,9 årsverk, 4,6 av disse er professorer. I 2015 disputerte 8 stipendiater med veiledning av ALFO-ansatte, og ved årsskiftet var 39 kandidater under veiledning.

Forskergruppen i allmenmedisin (ALFO) er opptatt av å utvikle kunnskap av høy vitenskapelig kvalitet med relevans for fastleger og deres pasienter, samt å utvikle metoder og forskningsstrategier som belyser allmenmedisinens kliniske karakter. Vi har valgt å danne en stor forskningsgruppe som samler kompetanse innen epidemiologi, klinisk forskning og kvalitative forskningsmetoder for å bedre kunne ivareta forskning innenfor vårt felt.

Noen av ALFO sine oppnådde resultater i 2015:

- 15 av 20 ansatte har publisert minst én vitenskapelig originalartikkel.
- Totalt publiserte ALFO 68 vitenskapelige originalartikler og 99 andre vitenskapelige publikasjoner.
- Ni personer ble tatt opp i ph.d.-programmet.
- ALFO har besluttet en rekke med vitenskapelige mål som skal søkes oppfylt hvert år. 8 av 11 måltall ble oppnådd for 2015.

Nytt frå Faggruppe for allmennmedisin, UiB

Kjære kollega**i vestlandsk
allmennpraksis!**

Det allmennmedisinske fagmiljøet i Bergen har to viktige einingar finansiert over Helse- og omsorgsdepartementet sitt budsjett: Allmennmedisinsk forskningsenhet Bergen (AFE) og Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin (Nklm). I forslag til statsbudsjett for 2017 kom regjeringa med signal om at midlar som vert brukt til forskning ved desse og liknande senter, skal trekkast ut og leggest i ein felles pott der mange miljø kan konkurrere om pengane. Dette er eit svært dårleg forslag av fleire grunnar.

Nklm vart oppretta som eit nasjonalt kompetansemiljø for å understøtte utviklinga i legevakt gjennom utredningar, fagutvikling, statistikk, forskning og "følge-med-funksjon". Forsking er ein mindre, men viktig del av aktiviteten og den skal integrerast med tenestestøtte i form av kompetanseheving og fagutvikling i kommunane. Nklm har vore ein sentral leverandør av kunnskapsbaserte utredningar for ny akuttmedisinforordning og regjeringa sitt akuttutval. Å legge deler av Nklm sitt budsjett inn i ein felles, konkurransebasert forskingspott vil eintydig svekke kjerneaktiviteten og redusere sjansen for fortsatt sterkt fokus på utredningsarbeid og fagutvikling.

Når det gjeld AFE, så skal eininga bidra til kunnskapsbasert, allmennmedisin, som er av stor betydning både for individ og samfunn, og som eit korrektiv og alternativ til forskning utført ved sjukehus. Tilskuddet har avgjerande verdi i å oppretthalde kjernemiljøa, dvs seniorforskarane. Kjernemiljøet er også viktig for å ekstern finansiering og forskarutdanning.

Regjeringa har signalisert styrking av forskningsaktiviteten i primærhelsetenesta i åra framover. Da er det ein dårleg idè å starte med å bygge ned det ein har frå før.

Steinar Hunskaar
steinar.hunskar@uib.no

**Allmennlegepris til
Hogne Sandvik**

Allmennlegeforeningen har tildelt Hogne Sandvik, fastlege i Bergen og forsker ved Nklm, den gjeve «Allmennlegeprisen» for 2016.

Allmennlegeprisen blir hvert år tildelt et medlem av Allmennlegeforeningen som har gjort en særlig stor innsats for allmennmedisinen. Blant de nominerte kandidatene valgte komiteén å løfte frem Sandvik for sitt bidrag til fagutvikling gjennom det allmennmedisinske diskusjonsforumet Eyr de siste 20 årene.

I tillegg til å være leder for Eyr, jobber Sandvik som allmennlege i Morvik og forsker ved Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin (Nklm), Uni Research Helse. Sandvik har vært tilknyttet Nklm i ti år og bidratt til et betydelig antall publikasjoner som angår legevakt.

Stipend fra AMFF

Allmennmedisinsk forskningsfond (AMFF) har hatt tildelingsmøte for ettårig stipend med oppstart våren 2017. Det forelå søknader på 9,2 millioner kroner. Styret fordelte 5,2 millioner kroner å fordele. 4søkere fra vårt miljø ble tildelt midler for 2017:

Jesper Blinkenberg, fastlege i Askøy: ØH innleggelse i sykehus, 50 % stilling.

Kristian Jansen, fastlege i Samnanger: Livets slutt i sykehjem, 50 % stilling.

Ingrid Rebnord, fastlege i Fjell: Diagnostisk utstyr på legevakt, 3 mnd for å avslutte ph.d.

Camilla Thoresen, Senter for sykehjemsmedisin: heimedød i Noreg, 50% stilling.

**Forsdahls pris til
Steinar Hunskaar**

Anders Forsdahls pris deles ut av en fagjury ved Nasjonalt senter for distriktsmedisin. Forsdahlvar første professor i allmennmedisin ved Universitetet i Tromsø. Hunskaar får prisen for sin store innsats for allmennmedisin og allmennleger i distrikts-Norge, ikke minst gjennom hans innsats for kvalitetsforbedring i legevaktjenesten. Han fikk prisen sammen med Torben Wisborg, anestesioverlege i Hamnerfest og professor i akuttmedisin i Tromsø. Prisene ble delt ut under Primærmedisinsk uke i Oslo.

Juryen uttrykker at prisvinnerne deler imponerende bredde og dybde i sitt faglige virke, de er begge raust inkluderende, men også modig insisterende som

formelle og uformelle strategier og ledere med betydelig faglig impakt og integritet. De er to leger som sammen representerer sterke ledd i en livreddende kjede. Gjennom stillingen som forskningsleder ved Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin (Nklm) er Hunskaar en tydelig og synlig stemme for kvalitetsforbedring av det allmennmedisinske faget og for bedre kår for allmennlegene i distriktene. Han har argumentert for bedre vaktordninger, fast lønn på legevakt, og legevakt som del av fastlegenes kommunale oppgaver.

Forslagstillerne fra Universitetet i Bergen fremhever hans vilje til å utvikle prosjekter og veilede kandidater utenfor universitetsmiljøet. Han har veiledet kandidater som har gjort hele eller store deler av sitt prosjekt samtidig som de har jobbet som allmennleger i distrikts-Norge.

**Læringsportal for
legevakt til Bergen**

Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin (Nklm) har fått i oppdrag frå Helsedirektoratet å opprette ein læringsportal for nettkurs og e-læring innan legevakt. Portalen skal vere i drift innan årsskiftet, og skal i første omgang drifte dei obligatoriske nettkursa i akuttmedisin og i valds- og overgrepshandtering som alle som arbeider i legevaktenesta skal ta innan 2020.

Nettkursa skal vere gratis og allment tilgjengelege for alle, medan dei som skal ha kursgodkjenning må gjennom sikker innlogging og identifikasjon for å få kursbevis etter endt kurs. Planen er at læringsportalen etter kvart skal byggast ut med fleire kurs og ulike e-læringsstilbod.

Nye AFU-stipend

Allmennmedisinsk forskingsutval har tildelt 14 nye kortvarige allmennpraktikarstipend, 4 av dei knytt til Bergen:

Thomas Omdahl, Bergen, 2mnd om prevensjonsbruk.

Jasmin Haj-Younes, Kristiansand, 3 mnd om barrierer for helsehjelp hos asylsøkere.

Elisabeth Strømme, Bergen, 2 mnd om sykdomsbyrde hos syriske flyktninger.

Hogne Buchvold, Bømlø, 2 mnd om nattarbeid.